

Robert Pollack

Vandaag is geen dag
voor verraad

Ambo|Anthos
Amsterdam

'Some ideas are so stupid that only intellectuals believe them.'

Toegeschreven aan George Orwell

DAG 1

Meer dan de helft van de demonstranten op het Monumentenplein was onder invloed van amfetamine, alcohol of cocaïne. Daarmee konden zij hun natuurlijke angst voor de wapenstokken en stroomstootwapens van de oproerpolitie onderdrukken. De meeste demonstranten droegen een masker of hadden de onderkant van hun gezicht bedekt met een sjaal. Een enkeling droeg boven die sjaal een zonnebril of een skibril om te voorkomen dat de gezichtsherkenningsoftware van de politie ze zou herkennen.

En inderdaad, in het operationele hoofdkwartier van de politie voerden agenten de camerabeelden aan de kunstmatige intelligentie die toegang had tot de bestanden waarin vrijwel iedereen was opgenomen die zich de afgelopen jaren op het grondgebied van de staat had begeven. Die kunstmatige intelligentie kon alle data in milliseconden overzien en aan elkaar koppelen, soms incorrect, maar dan was er echte intelligentie om dat te corrigeren. Degenen die hun ogen onbedekt lieten zouden worden geïdentificeerd. Wie werd geïdentificeerd, zou daarvan de gevolgen ondervinden.

Er waren meer dan duizend demonstranten. Sommige gooi-

den stenen naar de politie. Vele schreeuwden leuzen.

Stop de politiestaat!

Patze go home!

Verwarm elkaar, niet de aarde!

Why is ending racism a debate?!

Wij horen hier, zij daar!

Huisje boompje privilege!

Ze streden allemaal tegen hetzelfde, maar verschilden in wat ze ervoor in de plaats wilden stellen.

De demonstratie was georganiseerd door de Socialistische Unie en werd gesteund door de Partij voor Ruimte en Vrijheid. Het begin was vreedzaam geweest. Pas toen de oproerpolitie belette dat de demonstratie zich vanaf het plein verder door de stad zou verplaatsen, begonnen de deelnemers stenen te gooien.

Het was een kwestie van perspectief hoe je de stenengooiers en hun meelopers verder nog zou kunnen noemen. Waren het onruststokers, activisten, opstandelingen, verzetsstrijders, revolutionairen?

Hoe moest men denken over Dmitri Brjanski, een Russische kickbokser die al jarenlang in Duitsland woonde en goede banden onderhield met verschillende politieke groeperingen in diverse landen en ook met fanatieke voetbalsupporters, voor wie hij vechtpartijen organiseerde met concurrerende groepen? Op zijn borst had hij een hakenkruis laten tatoeëren, op zijn rug een hamer met sikkel. Tijdens knokpartijen trok hij na een geslaagde klap of schop soms zijn shirt uit, extatisch, alsof hij een voetballer was die had gescoord.

Waar de demonstratie vandaag over ging, wist hij niet. Het was hem wel duidelijk dat deze confrontatie deel uitmaakte van een reeks van rellen die steeds groter en gewelddadiger werden. Hij hoopte iets te doen wat de kranten zou halen, of nog beter:

de geschiedenisboeken. Daarvoor was het nodig dat hij zich niet zou beperken tot stenen gooien of klappen uitdelen.

Hij had altijd een mes bij zich. Normaal was het zijn eer te na om tegenstanders aan te pakken met iets anders dan zijn ledematen, maar soms waren er uitzonderingen, bijvoorbeeld als ze vuurwapens bij zich hadden, zoals de politie. De politie verdiende sowieso een aframmeling. Op zijn hand stond 1312, het getal waarmee alle ultra's elkaar konden herkennen.

Iedere keer droeg hij een ander masker, altijd dat van een filmster, want hij hield van film. Vandaag had hij gekozen voor John Travolta in zijn jonge jaren, tijdens *Saturday Night Fever*. Hij bleef lange tijd aan de kant staan om te observeren. Als de stenengooiers naar voren renden, bleven de agenten hen staan opwachten met schilden en wapenstokken totdat de menigte tot zo'n twintig meter was genaderd. Dan stroomden de agenten op commando naar voren, waarbij ze links en rechts tikken uitdeelden, ook aan kinderen, ook aan ouderen. De kranten zouden er schande van spreken, maar dat interesseerde Brjanski niet.

Na zo'n klappenfestijn trok de menigte zich ongecoördineerd terug, slechts een enkeling bleef vechten totdat hij of zij (meestal hij) tegen de grond werd geslagen en door de agenten werd meegesleurd om in een arrestantenbus te worden afgevoerd. Even later hergroepeerde de menigte zich, niet op bevel maar als vanzelf, een natuurlijke afname van de chaos. Dan volgde een nieuwe aanval, die ook weer werd gepareerd.

Brjanski genoot van deze golfbeweging. Hij probeerde de zwakke plekken in de pelotons te zien. Aan de lichaamscontouren en ook aan de bewegingen kon hij zien dat sommige agenten vrouw waren. Aan de zijkant, niet eens zo ver van hem, zag hij zelfs twee vrouwelijke agenten naast elkaar. Ze hadden een

goede slagtechniek, maar waren minder sterk dan de mannen. Hij probeerde uit te denken hoe hij bij de volgende aanval in de buurt van deze twee vrouwen zou kunnen komen. Dit was geen vrouwenwerk en dat zou hij ze laten zien. Hij bewoog zich in de richting van de meute en zocht een positie in de achterste linies.

Het mes zat met een mechaniek in zijn mouw en kon hij in één beweging tevoorschijn halen, zoals Robert De Niro dat kon met zijn pistool in *Taxi Driver*. Brjanski ontsloot de beveiliging. Alles kwam aan op timing.

Toen de volgende golf oprukte, liep hij in rustige tred achteraan mee, het slagveld links en rechts verkennend. Stenen gooidde hij niet, zodat hij niet onbedoeld het mes zou werpen. Hij hield de twee vrouwen in het oog. Het was heel spijtig voor ze dat ze binnen zijn gezichtsveld waren gekomen, maar ze hadden hier niet moeten zijn, ze hoorden hier niet.

‘Grote man met John Travolta-masker, sluipt achter de groep langs en scant de omgeving.’

De oprukkende agenten hoefden niet alleen op hun eigen waarneming te vertrouwen, maar ontvingen ook informatie vanuit het operationele hoofdkwartier in hun oortjes. Agenten Irene de Ridder en Marloes Graafman hadden de man snel in het vizier.

‘Mogelijk explosief in hand,’ klonk het.

Intussen vlogen de stenen weer door de lucht. De agenten konden ze makkelijk afweren met hun schilden. Door uitgebreide training hadden ze geleerd hun angst in een apart, afgesloten gedeelte van hun bewustzijn te plaatsen, zodat ze al hun aandacht konden richten op hun taak.

Ze hadden bevel gekregen op te rukken. Het leek wel alsof John Travolta de kortste lijn naar haar volgde, dacht Marloes.

Zou hij naar haar op zoek zijn? Rare gedachte, hoe kon hij haar kennen?

De menigte was nog maar enkele meters van hen verwijderd. Het was niet fijn, dacht Marloes, maar ze moesten weer gaan slaan.

Opeens sprong de man naar voren en rende op Irene af.

Later, bij de debriefing, zou Marloes zeggen dat alles als vanzelf ging en dat ze nergens over had nagedacht omdat daar geen tijd voor was. Ze liet haar wapenstok vallen en trok in dezelfde beweging haar Walther P99. Ze richtte op de benen van Travolta en schoot. Ze raakte hem, maar niettemin maakte hij een duik naar Irene, met in zijn hand een mes. Marloes schoot nog een keer. De kogel drong aan de bovenkant zijn schedel binnen en zou bij de sectie in zijn keel worden gevonden.

De menigte stoof weg.

Dmitri Brjanski was nooit ergens voor veroordeeld. Hij had geen familie met wie hij nog in contact stond. Toen zijn identiteit publiekelijk bekend werd, wat nog dagen zou duren, was er alweer veel gebeurd. De kans dat hij de geschiedenisboeken zou halen was zeker vergroot, want maanden later werd hij tijdens een korte plechtigheid tot martelaar uitgeroepen.

In kamer 112 van het Stadsziekenhuis was het meeste in tweevoud aanwezig: de rijen stopcontacten en ingangen voor medische apparatuur en datakabels, de televisies hoog hangend aan plafondbeugels, de opbergkastjes, de nachtkastjes op wielen, en natuurlijk ook de handsets met hun oranje knoppen om verpleging op te roepen. Alleen de twee bedden waren er niet.

Bij de ingang van de kamer drentelde een man heen en weer.

Arnold van Sterken was de broer van Werner van Sterken, die op dat moment in de verkoeverkamer lag bij te komen van een darmoperatie. Arnold was gebeld door dokter Rasmussen, de arts die zijn broer had geopereerd. Alles was goed gegaan, had ze gezegd, geen complicaties, alleen was de snee in de buurt van de navel iets langer geworden dan ze hadden voorzien, anders had het stuk dunne darm niet kunnen worden verwijderd. Bij een laparoscopische ingreep moest je soms improviseren.

Goed gegaan, geen complicaties, dat was wat Arnold van het korte gesprek had onthouden. Rasmussen had gehaast geklonken en zich geëxcuseerd omdat ze zo de volgende operatie in moest.

Niet ver van het ziekenhuis klonk het geschreeuw van boze mensen, spreekkoren en sirenes, maar dat geluid bereikte kamer 112 niet.

Werner van Sterken was net ontwaakt uit de narcose en had zijn ogen nog dicht. Hij voelde een vaag brandend gevoel bij zijn buik. Om hem heen klonken de onsamenhangende geluiden van een verkoeverkamer: piepjes, kuchende en kreunende mensen, verpleegkundigen die elkaar vragen stelden en aanwijzingen gaven. Er waren veel meer patiënten dan op kamer 112, waar verder alleen die schilder lag van wie hij de naam niet uit zijn geheugen kon opdiepen. Alles was mistig, hij zou zijn ogen moeten openen en om zich heen moeten kijken, maar hij kon zich nauwelijks bewegen door de stramheid van zijn lichaam en de cocon van warmte waar hij niet uit wilde.

‘Droge mond,’ fluisterde hij. Zijn keel deed pijn. Hij wist niet of iemand hem zou horen, maar nog geen tien seconden later

voelde hij een nattig sponsje langs zijn lippen gaan.

‘U mag straks drinken,’ zei een vrouw. ‘Hier hebt u een pompje.’

In zijn hand lag opeens een cilindervormig dingetje. Hij kon met zijn duim ergens op drukken.

‘Daarmee kunt u uzelf morfine toedienen als u pijn krijgt,’ zei de vrouw.

Enkele seconden nadat hij op het knopje had gedrukt, stroomde er een warme gloed door hem heen. Het was zeker aangenaam, maar werd hij hierdoor weer suffer, terwijl hij wakker moest worden? Niet te veel denken, ze weten wat ze doen, dagelijks ontwakten duizenden mensen uit narcose.

Hij reikte met zijn hand naar zijn neus omdat hij daar iets voelde, maar werd tegengehouden.

‘U mag de canule laten zitten.’ Weer diezelfde stem. ‘U krijgt nog een beetje zuurstof. Straks gaat de slang eruit.’

Mooi woord, canule, dat kende hij niet. Er klemde iets om de wijsvinger van de hand die hij niet naar zijn neus mocht brengen. Zat dat er al de hele tijd? Hij opende kort zijn ogen en zag een grijze knijper met rood licht. Daarmee werd het zuurstofgehalte van zijn bloed gemeten, dat hadden ze nog verteld voordat hij in slaap was gebracht.

Hij bewoog zijn andere hand naar zijn buik en streek zacht over de pleister. Het was een enorm ding, hij liep helemaal van links naar rechts en van boven zijn navel bijna tot aan zijn lul. Hij ging verder omlaag met zijn hand. De katheter. Dat ze zijn schaamhaar zouden wegscheren had dokter Rasmussen niet verteld. Misschien vond ze dat gênant. Of nee, zo waren dokters niet.

‘Meneer Van Sterken.’

Was hij weer in slaap gevallen? Hij deed zijn ogen open en

zag een mannenhoofd links van hem zweven. Had het geen lichaam? Hij herkende het hoofd, dit was de assistent van dokter Rasmussen aan de operatietafel. Het hoofd bewoog langs de rand van het bed. Het was een beetje komisch door de breedte van zijn trekken, de grote plooiën rond zijn mond, alsof het vanuit een lachspiegel naar hem keek.

‘Hoe gaat het met u?’

Wat een rare vraag. Wat kon Werner zeggen dat deze man niet wist? Ik lig hier voor pampus, u en uw collega’s hebben me net onder narcose gehouden met propofol, weet u wel, dat middel dat Michael Jackson als slaapmiddel gebruikte en waaraan hij is overleden, waarna zijn lijfarts vier jaar de bak in is gegaan. U heeft me niet alleen dat middel toegediend, u heeft ook samen met dokter Rasmussen in mijn buik gesneden, ik weet niet op hoeveel plekken. Maar ik leef en u hebt een grappig hoofd.

‘Moe. Mijn keel. Er begint... branden op mijn buik.’

‘Dat is de wond. En de fentanyl raakt uitgewerkt.’

Hij wilde bijna zeggen dat Prince aan een overdosis fentanyl was overleden, maar wat deed dat ertoe? Dat had hij trouwens al gezegd tijdens het voorgesprek met de anesthesist, die dat onmiddellijk beaamde en natuurlijk ook het weetje over MJ kende.

‘Daarvoor kunt u de morfine gebruiken,’ voegde het hoofd aan zijn vorige mededeling toe.

Hij was het pompje alweer bijna vergeten, terwijl het een heel fijn idee was dat hij dat had. ‘Geen... risico?’ Waarom kostte het hem moeite hele zinnen te vormen?

Maar het hoofd begreep hem. ‘Nee hoor, de pomp is zo afgesteld dat u uzelf geen overdosis kunt toedienen. Maar wel genoeg tegen de pijn.’

Hij drukte. Weer dat warme stroompje en inderdaad vermindering van alles wat brandde. Hij sloot zijn ogen en zag een zon-

overgoten landschap. Misschien was het in de Provence. Het was er warm en licht. Een zwerm zwaluwen werd uiteengejaagd door een sperwer. De vogels vlogen rakelings langs zijn hoofd.

‘U wordt zo naar de afdeling teruggebracht,’ zei het hoofd. ‘We komen aan het eind van de dag bij u kijken.’

Hij hoorde het, maar kon zijn ogen niet meer opendoen. De vogels vlogen weg, een groepje herten galoppeerde in zijn richting. Ze zweefden.

Arnold was opgelucht toen het bed met daarin zijn broer de hoek van de gang om kwam. Het ruggedeelte stond iets omhoog, maar Werner had zijn ogen dicht. In zijn hand zat een infuus, in zijn neus hing een slang die met een wit sponsje werd vastgehouden. Arnold wachtte totdat de verpleegkundige het bed had geïnstalleerd voordat hij naar binnen ging. Werner kon erg geïrriteerd reageren als de dingen niet in de juiste volgorde gebeurden.

‘Ik leg dit bij uw hand, meneer, naast het pompje. Als er wat is, dan drukt u op het oranje knopje,’ zei de verpleegkundige.

‘Ja,’ kreunde Werner.

Werner merkte dat iemand binnenstapte. Hij had zijn ogen nog steeds dicht, maar probeerde ze te openen. Het leek wel alsof er lijm tussen zijn oogleden zat, misschien had hij iets te vaak op het morfiepompje gedrukt.

Arnold. Precies zoals afgesproken. Hij had liever gehad dat Mok er was, maar Mok kon niet, die had een belangrijke afspraak, belangrijker kennelijk dan het bijstaan van haar beste vriend na de operatie. Ze had hem aangeraden Arnold te bellen.